

800 tarinaa Turun historiasta

1600-LUKU

VAARA VAANII AURAJOESSA

7.11.2025 | TOIMITTAJA | KOMMENTOI

Aurajoen vilkkaat rannat ovat olleet sekä siunaus kaupungille, että murhenäytelmien paikka yksilöille. Kuva Ossi Reuter, Turun kaupunginmuseo. Public domain.

Aurajoki – Turun joeksi 1600-luvulla kutsuttu – mahdollisti kaupungin olemassaolon, mutta se oli myös vaarallinen sen rannoilla liikkuville. Tavallisimmin jokeen päädyttiin vahingossa töitä tehdessä tai jäiden pettäessä, ”päänheikkoudessa”, humalassa tai tappelun tuoksinassa. Hukkuminen tutkittiin aina tarkoin oikeudessa, sillä onnettomuus tuli erottaa tahallisesta tai ”pään heikkoudessa” tehdystä teosta sekä tarkoituksellisesta itsemurhasta, sillä viimeksi mainittuja ei saanut haudata siunattuun maahan, mikäli he olivat olleet järjissään tehdessään tekonsa.

Vaimo Valborg Koukkar kertoi siten kesäkuussa 1670, että hän oli pudonnut saman päivän aamuna jokeen Taivassalon Olof Jakobssonin takia. Olof vastasi, ettei hän ollut syyllinen tapahtumaan, sillä hänen kalastusveneeseensä oli tungeksinut niin paljon väkeä, että se oli alkanut upota ja hänen oli ollut pakko työntää se irti rannasta. Valborg oli juuri tällöin astumassa alukseen, mutta putosikin vahingossa jokeen. Talollinen halusi antaa Valborgille omasta vapaasta tahdostaan keittokalan, ja Valborg tyytyi tähän.

Turun syysmarkkinoilla 1643 sattui käsiryysy porvari Klemet Pålackin joen puoleisella vesiportilla Luostarikorttelissa. Eräs Sauvon talollinen Jöran oli ryypännyt veneessään joella portin alapuolella kolmen poikansa Erikin, Jöranin ja Johanin kanssa. Tappelun tuoksinassa pojista Johan Jöransson viskasi paikalle tulleen sauvolaisen laivamiehen Olof Erikssonin jokeen ja hyppäsi itse perässä tämän selkään uhaten hukuttaa miehen.

Säämiskäntekijämestari Simon Mattssonin poika Matthias Pitonius hukkui syksyllä 1695 Turun joen jäihin. Pitoniuksen kerrottiin huutaneen apua, ennen kuin hän joutui jään alle, joten kyse oli tuskin itsemurhasta. Lisäksi pormestari Berend Riggertsson, joka oli hänen naapurinsa, kertoi, että Pitonius oli elänyt hiljaista ja jumalista elämää ja käynyt ehtoollisella. Tämän perusteella raati antoi 7. toukokuuta 1696 isälle luvan haudata poikansa siunattuun maahan normaalein menoin.

Turun raastuvanoikeus suoritti marraskuussa 1677 kuolemansyyntutkimuksen. Porvari Sigfrid Hijdis oli löydetty hukkuneena joesta tiilisalin kohdalla. Hijdis oli ollut vetämässä Jöran Kopparin alusta ylös joesta muiden porvareiden kanssa. Kun he olivat tehneet sen, oli emäntä tarjonnut heille ruokaa ja olutta. Sigfrid oli tullut humalaan ja hänet oli ollut kannettava ulos. Sigfrid kulki yksin kadulla ja haukkui ihmisiä mennessään kelmeiksi ja varkaiksi. Oikeus ei asettanut ketään vastuuseen Sigfridin kuolemasta, mutta määräsi hänen ruumiinsa haudattavaksi kirkkomaan aidan ulkopuolelle. Humalassa hukkuminen kun katsottiin itse aiheutetuksi onnettomuudeksi ja kunniattomaksi kuolemaksi.

Itsemurhaajan ruumiiseen sen sijaan saivat koskea vain tehtävään määrättyt ihmiset, kuten Turun pyöveli. Linnan vahtimestari Anders Korp kertoi kesäkuussa 1688 lähettäneensä vartiosotilaan joidenkin vankien kanssa suorittamaan työtä kaupunkiin. Varkaudesta tuomittu vanki Simon Persson oli juossut rannassa olleiden tyhjien veneiden yli ja syöksynyt pää edellä jokeen. Kun Simon oli mennyt jokeen, oli vartija mennyt kysymään neuvoa pormestarilta. Tämä lähetti pyövelin etsimään ruumista. Simon olikin noussut tällä välin pintaan ja pyöveli kiskoi hänet maihin. Simonin veljelle Andersille lähetettiin sana, että hän hakisi veljensä ruumiin. Kun Anders vastasi, ettei hän ottaisi raatoa huolehdittavakseen, pudotti pyöveli sen takaisin jokeen ja satoi kiinni paaluun, ettei se katoaisi. Oikeus totesi tuomiossaan, että Simon oli ollut järjissään hukuttautuessaan jokeen. Siksi hänen ruumiinsa tuli viedä metsään ja haudata sinne.

Veli Pekka Toropainen

Lähteet:

Kansallisarkisto, Turun raastuvanoikeuden pöytäkirjat z:44, 9.11.1677, 626–633; z:55, 16.6.1688, 429–432; z:63, 7.5.1696, 276–279; Turun kämnerinoikeuden pöytäkirjat z:172, 11.9.1643, 125v-126; z:187, 2.6.1670, 214; z:196, 13.6.1688, 246–248.